

תורה אור • פרשת ויחי • מאמר 1

יהודה אתה יודוך אחיך וגו'

”יהודה, אתה — יודוך אחיך”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayechi/1](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayechi/1)

יהודה אתה יודוך אחיך וגוי. הנה יהודה נקרא ע"ש [על שם] הפעם אודה והוא בחי' הודי' שבכללות נשיי
[נשמות ישראל] מודים אנחנו לך ואנחנו כורעים ומשתחיים ומודים.

"יהודה אתה יודוך אחיך" וכי. והנה יהודה נקרא על שם "הפעם אודה", וזו בחינת ההודאה שבכללות נשמות
ישראל: "מודים אנחנו לך", וכן "ואנחנו כורעים ומשתחיים ומודים".

אלא שלמטה לפי שהוא תחת הזמן נקי הפעם אודה שלא כל העתים שוות. אבל למעלה במקור חוצב
נשמותיהם הוא למעלה מן הזמן ושם נקי יהודה כי היו"ד מורה על ההוה כמו ככה יעשה איוב.

אלא שלמטה, מכיוון שהוא נתון תחת הזמן, נקרא "הפעם אודה", שכן לא כל העתים שוות. אבל למעלה, במקור
שממנו נחצבות נשמותיהם, הוא למעלה מן הזמן, ושם הוא נקרא יהודה, כי היו"ד מורה על ההוה, כמו ב"ככה
יעשה איוב".

ויהי [ויהיה] פי' המלה כמו יודה בתוס' [בתוספת] ה' יהודה ((ובנחמיה [ובנחמיה] י"א) נכתב יהודה בסגול תחת
הדל"ת)

ומשמעות המילה היא כמו "יודה" [הוא מודה], בתוספת ה"א: יהודה. (ובנחמיה י"א נכתב יהודה בסגול תחת
הדל"ת.)

וענין הפעם אודה היינו אחר לידה והתגלות בחי' ראובן שמעון ולוי שהם הם הגורמים לבחי' הודיה זו.
והעניין ב"הפעם אודה" הוא [שהדבר בא] לאחר לידתן והתגלותן של בחינות ראובן, שמעון ולוי, שהם עצמם
הגורמים לבחינת הודאה זו.

וזהו יודוך אחיך. וביאור ענין זה הנה ראובן הוא ע"ש [על שם] ראו בן בחי' ראייה ובחי' ראייה זו היא
הגורמת המשכת בחי' האהבה.

וזהו פירוש "יודוך אחיך". ביאור העניין: ראובן נקרא על שם "ראו בן", בחינת ראייה; ובחינת ראייה זו היא הגורמת
להמשכת בחינת האהבה.

כמ"ש פני אריה אל הימין אריה אותיות ראייה וכן היה דגל מחנה ראובן תימנה כי ענין ראייה הוא ענין
התקרבות דרך חיבה כמ"ש כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם כו'.

כמו שכתוב "פני אריה אל הימין": האותיות של "אריה" הן אותיות "ראיה". וכן דגל מחנה ראובן היה תימנה. כי
ענין הראייה הוא התקרבות מתוך חיבה, כמו שכתוב "כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם" וכי.

2 וזהו כי ראה ה' וגוי. כי עתה יאהבני אישי וגוי.

וזהו [הפירוש של] "כי ראה ה' וגוי", "כי עתה יאהבני אישי וגוי".

וענין המשכה זו בכניי [בכנסת ישראל] הוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא לעורר את האהבה עד שתחפץ לדבקה בו ית' ועדי' נתקנו פסודי' [פסוקי דזמרה] ויוצר אור קודם ק"ש [קריאת שמע] כדי שיבוא לקיום ואהבת בק"ש [בקריאת שמע].

והמשכה זו בכנסת ישראל היא בחינת "לאסתכלא ביקרא דמלכא", לעורר את האהבה עד שתחפץ לדבוק בו יתברך. ועל דרך זו תיקנו לומר פסוקי דזמרה וברכת יוצר אור לפני קריאת שמע, כדי שיבוא האדם לקיום "ואהבת" שבקריאת שמע.

כי עיקר הכוונה בספור שבחו של מקום הוא כי לא די בידיעה לבדה לפי שהיא בחי' העלם ואפי' [ואפילו] גנבא אפום מחתרתא וכו'.

כי עיקר הכוונה בסיפור שבחו של מקום היא שאין די בידיעה לבדה, לפי שהיא בחינת העלם; ואפילו "גנבא אפום מחתרתא וכו'".

ולא יבוא לקיום ואהבת כ"א כשיצא מהעלם אל הגלוי ומבחי' ידיעה לבחי' ראייה ממש שהוא בחי' גילוי לאסתכלא דוקא והיינו ע"י שירבה לספר בשבחיו יתברך ולהעמיק דעתו איך שמלכותך מלכות כל עולמים.

והוא לא יבוא לקיום "ואהבת" אלא אם כן יצא מן ההעלם אל הגלוי, ומבחינת ידיעה לבחינת ראייה ממש, שהיא בחינת גילוי — דווקא "לאסתכלא". והיינו על ידי שירבה לספר בשבחיו יתברך ויעמיק את דעתו [ב] כך ש"מלכותך מלכות כל עולמים".

אלף אלפים ורבו רבבן כו' והוא לבדו ית' הוא יחיד ומיוחד כמו קודם שנברא העולם. כמאמר יחיד חי העולמים מלך כו'.

"אלף אלפים ורבו רבבן כו'", והוא לבדו יתברך יחיד ומיוחד, כמו קודם שנברא העולם, כמאמר "יחיד חי העולמים מלך כו'".

3 ואמתות שם יחיד הוא שהוא לבדו הוא וענין אחד הוא שנמשך בחי' א' בחי' וד' שהם ז' רקיעים והארץ כו'

המשמעות האמיתית של השם "יחיד" היא שהוא לבדו קיים. וענינו של "אחד" הוא שהבחינה של האל"ף נמשכת בחי' ובדל"ת, שהן שבעת הרקיעים והארץ כו',

שיהיו בטלים ליחודו ית' שהחיות של שמים וארץ עולה ונכלל במקורו וכך עולה אפילו החיות של הרוחניות כמ"ש לך ה' הגדולה וכו' (ועיין מזה על פסוק וארא אל אברהם)

כדי שיהיו בטלים לאחדותו ית': החיות של השמים והארץ עולה ונכללת במקורה, וכך עולה אפילו החיות של העולמות הרוחניים, כפי שנאמר: "לך ה' הגדולה וכו'" (ועיינו בעניין זה על הפסוק "וארא אל אברהם").

ורק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שלהיות עולמות נפרדים הם רק מבחי' מלכותו ית'.

ורק באמירת "בשכמל"ו" נאמר שקיומם של עולמות נפרדים הוא רק מבחינת מלכותו ית'.

וכשיאריך בענין זה בעומק בינתו בבחי' גילוי במוחו ולא בידיעה לבדה אזי מוליד מזה אהבה בהתגלות לבו

וכאשר הוא מאריך להתבונן בעניין זה בעומק הבנתו, באופן שהדבר מתגלה במוחו ולא נשאר ידיעה בלבד, אזי נולדת מכך אהבה גלויה בלבד,

להיות נכספה וגם כלתה נפשי וגוי ויבא לקיום ואהבת את ה' אלקיך ממש דהיינו לדבקה בו בא"ס ב"ה ממש וכמ"ש מי לי בשמים כו':

עד שנפשו תהיה בבחינת "נכספה וגם כלתה נפשי וגוי", והוא יגיע לקיום בפועל של "ואהבת את ה' אלקיך" — כלומר, לדבוק בו, באין סוף ממש, ברוך הוא; כמו שנאמר "מי לי בשמים כו'".

4 והנה כתיב בכל לבבך ואמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] בשני יצריך דהיינו שתהא האהבה בבחי' בעל תשובה

והנה כתוב "בכל לבבך", וחז"ל אמרו "בשני יצריך". כלומר, האהבה צריכה להיות בבחינת בעל תשובה (מי שחוזר אל ה').

כי התשובה אינו דוקא במי שיש בידו עבירות ח"ו [חס ושלום]. אלא אפ"י [אפילו] בכל אדם כי ענין תשובה הוא להשיב את הנשמה למקורה ושרשה שהיתה כלולה במאצילה ב"ה וצרורה בצרור החיים את ה' ממש

כי תשובה (חזרה) אינה מיועדת דווקא למי שיש בידו עבירות, חס ושלום, אלא [היא חלה] גם על כל אדם; שכן עניינה של תשובה הוא להשיב את הנשמה למקורה ולשרשה, שבהם הייתה כלולה במאצילה, יתברך, ו"צרורה בצרור החיים את ה' ממש".

וירדה ממקום כבודה ונתלבשה בעוה"ז הגשמי שאפילו כל השגות הרוחניים שמשגת בהתלבשותה בתוך הגוף הם נופלים תחת בחינת זמן ומקום

והנשמה ירדה ממקום כבודה והתלבשה בעולם הזה הגשמי, כך שגם כל ההשגות הרוחניות שהיא משיגה כשהיא מלובשת בתוך הגוף כפופות לגדרי הזמן והמקום.

וצריך להשיבה ע"י ויצעקו אל ה' בצר להם כי צר לו המקום שהוא בחי' מצר וגבול ועל זה נאמר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מבחי' מצר כו'

ויש להשיב אותה באמצעות "ויצעקו אל ה' בצר להם", שכן "כי צר לו המקום" — זו בחינת מצר וגבול. ועל כך נאמר "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" — מבחינת מצר וכו'.

שע"י המרירות אשר יהיה לו על ההיפוך תגדל האהבה לה' ביתר שאת להתכלל באו"ס [באור אין סוף] ב"ה כיתרון האור הבא מן החשך.

כי המרירות שיחוש על ההיפוך [המצב ההפוך] תגדיל את אהבתו לה' ביתר שאת, עד שיתכלל באור אין סוף, יתברך — כיתרון האור הבא מן החשך.

5 וע"ז אמרו"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] כו'. וכדאי [וכדאיתא] בזהר דמשכין ליה בחילא יתיר להיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש על נפשו עד שגם חיות הגוף ונפש הבהמית וכחותיהם יתהפכו וישבו אל ה' ואתהפכא חשוכא לנהורא.

ועל כך אמרו חז"ל: "במקום שבע"ת כו". וכפי שמוכא בזהר, "דמשכין ליה בחילא יתיר" — הם מושכים אותו בכוח גדול יותר, עד שאור אין סוף, ברוך הוא, מתגלה ממש על נפשו; עד שגם חיות הגוף ונפש הבהמית וכחותיהן מתהפכים ושבים אל ה', ו"ואתהפכא חשוכא לנהורא".

6 וזהו כי ראה ה' בעניי פי' שע"י עניי ומרודי הוא מרירות הנפש שבאתעדל"ת [שבאתערותא דלתתא] נמשך להיות אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] וכמים הפנים כו'

וזהו [פירוש] "כי ראה ה' בעניי". כלומר, באמצעות "עניי ומרודי", שהיא מרירות הנפש — [כלומר], באמצעות אתערותא דלתתא נמשכת אתערותא דלעילא; וכמאמר "וכמים הפנים [משיבים] כו":

יתרון האור בבחי' ראייה מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה] כי יאהבני בבחי' אישי דהיינו כמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי.

יתרון האור, בבחינת ראייה מלמעלה למטה: "כי יאהבני" בבחינת אישי (בעלי), כלומר, כפי שכתוב: "ביום ההוא תקראי לי אישי".

ופיי אישי אש שלי ממש והיינו התשוקה שממטה למעלה בחי' ואל אישך תשוקתך שהוא הוא האש שלי תהיה בבחי' התכללות באוא"ס [באור אין סוף] ב"ה ממש עד שהוא הוא יהיה אישי אש שלי ממש ופירוש אישי הוא "אש שלי" ממש. כלומר, התשוקה שמלמטה למעלה, בבחינת "ואל אישך תשוקתך" — שהיא עצמה "אש שלי" — צריכה להיות כהתכללות באור אין סוף ברוך הוא ממש, עד שהוא עצמו יהיה אישי, "אש שלי" ממש.

כי וימינו תחבקני בבחי' חבוק והתכללות להיות גילוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש על נפשי בתשוקה זו:

כי "וימינו תחבקני", בבחינת חיבוק והתכללות, כדי שיתגלה אור אין סוף ברוך הוא ממש על נפשי באמצעות תשוקה זו.

7 והנה זהו ענין ראובן שהוא ענין בחי' פ' ראשונה שבק"ש [שבקריאת שמע] שהוא בחי' רצוא. ופ' שניה שבק"ש [שבקריאת שמע] היא בחי' שמעון והיה אם שמוע תשמעו שהיא בחי' שוב והנה, זהו עניינו של ראובן, שהוא בחינת הפרשה הראשונה של קריאת שמע, בחינת רצוא (ratzo) [תנועה של ריצה לעבר ה']. והפרשה השנייה של קריאת שמע היא בחינת שמעון — "והיה אם שמוע תשמעו" — בחינת שוב (shov) [חזרה].

כי ראייה היא מקרוב והיינו בחינת אהבה שמחמת הקירוב. אבל שמיעה היא מרחוק והיא הגורמת בחינת יראה וכמ"ש ה' שמעתי שמעך יראתי כי היראה היא באה מחמת בחי' הריחוק הנמשך מבחי' שמאל דוחה.

הראייה היא מקרוב, וזוהי בחינת האהבה שבאה מכוח הקרבה. השמיעה, לעומת זאת, היא מרחוק, והיא המביאה לבחינת יראה, כמו שנאמר: "ה' שמעתי שמעך יראתי". היראה באה מכוח בחינת הריחוק, הנמשכת מבחינת "שמאל דוחה".

כי לפי שהוא דוחה ומשפיל עצמו לומר לנפשו מי הוא אשר ערב לכו לגשת כו' אזי תפול עליו יראה ופחד בלבו

כיוון שהוא דוחה את עצמו ומשפיל את עצמו, באומרו לנפשו: "מי הוא אשר ערב לכו לגשת כו'", נופלות עליו יראה ופחד בלבו.

וכמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק שבשכיל וינועו שנפל עליהם אימה ופחד ולפיכך ויעמדו מרחוק בבחי' שמיעה וכענין אם רץ לכך שוב לאחד.

וכמו שנאמר: "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק". משום ש"ינועו" — שנפלו עליהם אימה ופחד — לכן "ויעמדו מרחוק", בבחינת שמיעה. וזהו כענין "אם רץ לכך שוב לאחד".

8 וזהו ענין פי' שניה שבק"ש [שבקריאת שמע] שהוא בחי' יראה כמ"ש השמרו לכם פן יפתה כו'. וז"ש [וזהו שכתוב] כי שמע ה' כי שנואה אנכי וכענין נבזה בעיניו נמאס

וזה עניינה של הפסקה השנייה של קריאת שמע, שהיא בחינת יראה, ככתוב: "השמרו לכם פן [לבבכם] יפתה כו'". וזהו שנאמר: "כי שמע ה' כי שנואה אנכי", וכעין העניין של "נבזה בעיניו נמאס".

דהיינו שע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] מה שנחשב בעיניו לשנואה ע"י שמאל דוחה נמשך להיות אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] כי שמע ה' בחי' שמיעה מרחוק כדי להמשיך בחי' יראה מלמעלה כלומר, באמצעות אתערותא דלתתא — כשהוא נחשב בעיני עצמו ל"שנואה", מכוח "שמאל דוחה" — מתעוררת אתערותא דלעילא: "כי שמע ה'", בחינת שמיעה מרחוק, כדי להמשיך מלמעלה את בחינת היראה.

(ובזה יובן ענין שמע והא"ש [והאיתי שפיר] שהן חו"ג [חסד וגבורה] והשמות מ"ב וע"ב אלא שהוא התכללות כי שמע חסד אהבה ראובן וכלול גם כן מגבורה בחי' ראה בעניי הנ"ל וכן והא"ש [והאיתי שפיר] יראה כלול מאהבה) (עיי' ביאור זה ע"פ אלה מסעי וע"פ ויחי).

(ובכך יובן עניינם של שמע והא"ש, שהם חסד וגבורה, והשמות מ"ב (42) וע"ב (72); אלא שיש בהם התכללות: שכן שמע הוא חסד, אהבה, ראובן, והוא כולל גם גבורה, בחינת "ראה בעניי" הנ"ל; וכמו כן והא"ש, יראה, כלולה מאהבה.) (ראו ביאור זה על [הפסוק] "אלה מסעיי ועל [הפסוק] "ויחי").

והנה אחר ק"ש [קריאת שמע] אומרים אמת ויציב וכו' ונחמד ונעים ונורא וכו' הדבר הזה עלינו והיינו בחי' לוי ילוה אישי אלי.

והנה, לאחר קריאת שמע אומרים "אמת ויציב" וכו', "ונחמד ונעים ונורא" וכו', "הדבר הזה עלינו"; וזוהי בחינת לוי: "ילוה אישי אלי".

והוא ענין ימינא ושמאלא ובינייהו כלה כי שמאלו תחת לראשי בחי' שמאל דוחה הוא שגורמת להיות נשיאות ראש וכו' וימינו תחבקני ימין מקרבת להתכלל כו'.

וזהו ענין "ימינא ושמאלא ובינייהו כלה". "שמאלו תחת לראשי" — בחינת "שמאל דוחה" — הוא הגורם לנשיאת ראש וכו'; "וימינו תחבקני" — "ימין מקרבת", כדי להיכלל וכו'.

9 ובחיי ילוח אישי היינו מה שאומרים באמוי"צ [באמת ויציב] הדבר הזה היא התורה ששרשה מאד נעלה אלא שנתלכשה בדברים גשמיים שלכן נמשלה התורה למים שיורדים ממקום גבוה וכו'.

והבחינה של "ילוח אישי" היא מה שאומרים בתפילת "אמת ויציב": "הדבר הזה" — כלומר, התורה, ששרשה נעלה מאוד, אלא שהיא התלכשה בעניינים גשמיים; לכן התורה נמשלה למים היורדים ממקום גבוה וכו'.

וזאת ישיב אל לבו אמת הוא שאין אני ראוי מצד עצמי לעלות ולהתכלל באור ה' ולהשיב את הנפש ממטה למעלה לייחודה במאצילה ב"ה כי מי יעלה בהר ה' כו'

ועליו להפנים זאת: אמת היא שמצד עצמו אינו ראוי לעלות ולהיכלל באור ה', ולהשיב את הנפש מלמטה למעלה כדי לייחודה במאציל שלה, ברוך הוא — שהרי "מי יעלה בהר ה'" וכו'.

אבל מ"מ הרי אא"ס [אור אין סוף] ב"ה מצד עצמו ממילא ומאיליו נמשך גם למטה ששורה ומתגלה בתורה אבל אף על פי כן, הרי אור אין סוף, ברוך הוא, מצדו הוא נמשך מאיליו וממילא גם למטה, ושורה ומתגלה בתורה.

והרי מתגלה יחוד זה העליון למטה כמו למעלה ואי לזאת ע"י עסק התורה יכול להמשיך אא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש למטה על נפשו

והרי ייחוד עליון זה מתגלה למטה כפי שהוא למעלה; ולכן, באמצעות לימוד התורה, הוא יכול להמשיך את אור אין סוף, ברוך הוא, עצמו למטה, על נפשו.

וזהו אם רץ לכך שוב לאחד שגם למטה בבחי' שוב נמשך בחי' אחד וזהו ילוח אישי אלי שיורד ונמשך אא"ס [אור אין סוף] ב"ה מלמעלה למטה.

וזהו "אם רץ לכך שוב לאחד": שגם למטה, בבחינת שוב (נסיגה), נמשכת בחינת אחד. וזהו "ילוח אישי אלי": שאור אין סוף, ברוך הוא, יורד ונמשך מלמעלה למטה.

10 וזהו פי' אמוי"צ [אמת ויציב] כו' שמאריכין לאשר ולקיים את הדבר הזה עלינו ועל אבותינו כו' על הראשונים כו'

וזהו פירוש "אמת ויציב" וכו': אנו מאריכים לאשר ולקיים את "הדבר הזה", שהוא חל "עלינו ועל אבותינו" וכו', וכן "על הראשונים" [הדורות] וכו'.

וממשיכים מלמעלה אמת ויציב ונכון וכו' ונחמד ונעים כו' להיות המשכת אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה באור תורה:

וממשיכים מלמעלה את "אמת ויציב ונכון וכו' ונחמד ונעים כו'", כדי שהמשכת אור אין סוף ברוך הוא תשרה ותתגלה באור התורה.

11 אך הנה כל גי' בחי' הנ"ל עדיין הם בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שהם בחי' המשכות מאא"ס [מאור אין סוף] ב"ה לבחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

אולם שלוש הבחינות שהוזכרו לעיל עדיין שייכות לממלא כל עלמין, שכן הן המשכות מאור אין סוף ברוך הוא אל הבחינה של ממלא כל עלמין.

שבחי' ראובן היא לעורר את האהבה להיות נכספה וגם כלתה כו' ולהיות משתוקק' [משתוקקת] להתכלל ולהתייחד במאצילה ב"ה מכלל שהיא עדיין אינה כלולה ומיוחדת באא"ס [באור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע

בחינת ראובן היא לעורר אהבה, כך שהנפש תהיה "נכספה וגם כלתה" וכו', ותשתוקק להיכלל ולהתייחד במאצילה ברוך הוא. מכאן שהיא עדיין אינה כלולה ומיוחדת באור אין סוף ברוך הוא, הסוכב כל עלמין.

(בשמים ממעל ועל הארץ מתחת הכל בשוה ורוחניות וגשמיות כולא קמיה כלא ממש חשיבי) ועד"ז שאר הבחי' אלא שהן בחי' המשכות להיות ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כו'.

("בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" הכול שווה, והרוחני והגשמי כאחד "כולא קמיה כלא ממש חשיבי"). וכך גם שאר הבחינות, אלא שהן המשכות כדי להיות ממלא כל עלמין וכו'.

אבל בחי' יהודה שהוא בחי' הודאה הוא בחי' בטול והתכללות באא"ס [באור אין סוף] ב"ה ממש הסוכ"ע והן הן בחינות השתחואות שבתפלת שמ"ע [שמונה עשרה].

אבל בחינת יהודה, שהיא בחינת הודאה, היא בחינת ביטול והתכללות באור אין סוף ברוך הוא עצמו, הסוכב כל עלמין; ואלו הן ההשתחואות שבתפילת שמונה עשרה.

12 ולכן תפילה היא בלחש ובחשאי בבחי' סוכ"ע למעלה מעלה מבחי' השתלשלות שאינה בגדר המשכה והשפעה כלל כו'

לכן התפילה נאמרת בלחש ובחשאי, בבחינת האור הסוכב את כל העולמות (סוכב כל עלמין), הרבה מעל לבחינת שרשרת העולמות המשתלשלים (השתלשלות), שאינה בגדר המשכה והשפעה כלל וכו'.

ואינה עולה בשם אהבה כלל רק בחי' ביטול במציאות ממש לגמרי והיינו בחי' השתפכות אל חיק אביה ממש להיות כאין ואפס ממש

ואין זו נקראת כלל אהבה, אלא רק בחינת ביטול גמור של [עצם מציאותו] ממש; כלומר, בחינת שפיכת הנפש אל חיק אביה ממש, עד שהיא בבחינת אין ואפס ממש.

שע"ז מרמז ענין ההשתחואה כמו שמשתחוה לפני המלך שמבטל א"ע [את עצמו] כו'

ועל כך רומז ענין ההשתחואה: כשאדם משתחוה לפני המלך, הוא מבטל את עצמו וכו'.

רק שכדי להיות בחי' זו שהוא בחי' יהודה בבחי' אתה דהיינו להיות בגילוי כאילו הוא לנוכח צ"ל יודוך אחיך שצריך להקדים תחילה בחי' ראובן ושמעון ולוי שבהם ועל ידם יומשך גילוי בחי' הודאה זו

אלא שכדי שמדרגה זו, שהיא בחינת יהודה, תהיה בבחינת "אתה" — כלומר, שתהיה בגילוי, כאילו הי' עומד פנים אל פנים [עמו] — צריך שיתקיים "יודוך אחיך": יש להקדים תחילה [לכך] את בחינות ראובן, שמעון ולוי, שבהן ובאמצעותן נמשכת ההתגלות של בחינת הודאה זו.

כי בלי קדימת בחי' ראובן ושמעון ולוי לא נמשך בחי' יהודה שהוא בחינת ביטול והתכללות כו' בבחי' גילוי אלא בבחי' העלם ומקיף.

כי בלי [להקדים] את בחינות ראובן, שמעון ולוי, בחינת יהודה — שהיא בחינת ביטול והתכללות וכו' — אינה נמשכת בגילוי, אלא רק בהעלם ובבחינת מקיף.

ולכן א"א להתחיל תפילת ש"ע [שמונה עשרה] בלי קדימת פסוד"ז [פסוקי דזמרה] ויוצר אור וק"ש [וקריאת שמע] כו' (ובמנחה שמתפללין רק תפילת ש"ע [שמונה עשרה] היינו מפני שכבר הקדימו בשחרית ק"ש [קריאת שמע] וברכותיה. ובערבית צריך לחזור להתחיל ק"ש [קריאת שמע] וברכותיה קודם התפלה).

לכן אי אפשר להתחיל את תפילת שמונה עשרה בלי [לומר] תחילה פסוקי דזמרה, יוצר אור וקריאת שמע וכו'. (ובמנחה, כשמתפללים רק תפילת שמונה עשרה, הדבר נובע מכך שכבר הקדימו בשחרית את קריאת שמע וברכותיה. ובערבית צריך להתחיל שוב בקריאת שמע וברכותיה לפני התפילה.)

וזהו ענין נעוץ תחלתן בסופן והמ"י [והמשכיל יבין] (וע' במ"א ע"פ ולשרקה בני אתונו דמשמע דשור"ק שהוא הודאה הוא למטה מסגו"ל שהוא בחי' אהוי"ר [אהבה ויראה] כו').

וזהו ענין "נעוץ תחלתן בסופן", והמשכיל יבין. (ועיין במקום אחר, על הפסוק "ולשרקה בני אתונו", שממנו משתמע שהשורוק, שהוא בחינת הודאה, נמוך מן הסגול, שהוא בחינת אהבה ויראה וכו').

וזהו לכאורה הפך ממ"ש כאן דיהודה שהוא הודאה הוא למעלה מראובן שמעון ולוי שהם סגוי"ל. ובאמת לק"מ [לא קשה מידי] דהודאה היא למטה מאהוי"ר [מאהבה ויראה] אבל הודאה דיהודה זהו בחי' בטול שלמעלה מאהוי"ר [מאהבה ויראה] וזה בחי' דוד אם לא שויתי ודוממתי

ולכאורה זה הפוך מן הנאמר כאן: יהודה, שהיא בחינת הודאה, נעלית מראובן, שמעון ולוי, שהם בחינת סגול. אך באמת אין כאן קושי כלל: הודאה נמוכה מאהבה ויראה, אבל ההודאה של יהודה היא בחינת כיטול שלמעלה מאהבה ויראה. וזוהי בחינת דוד: "אם לא שויתי ודוממתי" [נפשי],

וכמ"ש ואחר האש קול דממה דקה הרי שהדממה והביטול הוא למעלה מהאש שהיא אהבה כי תמן קאתי מלכא אבל גבי אש כתיב לא באש הוי"ה אלא שהאש הוא להוי"ה כמ"ש במ"א.

כפי שנאמר: "ואחר האש קול דממה דקה". מכאן שהדממה והביטול הם למעלה מן האש, שהיא אהבה, כי "תמן קאתי מלכא"; ואילו על האש נאמר: "לא באש הוי"ה" — אלא שהאש היא להוי", כפי שמבואר במקום אחר.

ועוד דזהו שאמר כאן יהודה אתה שיהיה יהודה בבחי' אתה דהיינו בבחי' גילוי כוי' ולפעמים אינו בגילוי כ"א רק בהעלם ואז היא הודאה שלמטה מאהוי"ר [מאהבה ויראה]. אבל כשהודאה בבחי' גילוי זהו בחי' ביטול (ממש):

יתרה מזו, זהו הנאמר כאן: "יהודה אתה" — שיהודה יהיה בבחינת "אתה", כלומר, בבחינת גילוי וכו'. לפעמים הדבר אינו בגילוי אלא בהעלם בלבד, ואז זו הודאה הנמוכה מאהבה ויראה. אבל כשהודאה היא בגילוי, זוהי בחינת כיטול (ממש).

13 והנה עיי' ידך בעורף אויביך. אויביך הם עניני העולם וצרכי הגוף הגשמי. הגם שאדם צריך להם מ"מ צריכין להיות בבחי' עורף ולא פנים

והנה, בעקבות זאת מתקיים "ידך בעורף אויביך". "אויביך" הם עניני העולם וצרכי הגוף הגשמי. אף שאדם זקוק להם, מכל מקום עליהם להיות בבחינת עורף ולא בבחינת פנים.

(בחי' פנים היינו שעושה הדבר בלב ונפש ובחי' עורף היינו בחי' אחוריים כמאן דשדי בתר כתפי' [כתפיה] בע"כ [בעל כרחך] וכאלו כפאו וכו').

(בחינת פנים פירושה שהוא עושה את הדבר בלב ובנפש, ובחינת עורף פירושה בחינת אחוריים, כמו מי שמשליך [דבר-מה] מאחורי כתפו בעל כורחו, "וכאלו כפאו" וכו').

וידך הוא בעורף אויביך א"ת [אל תקרי] ידך אלא יודיך והוא בחי' ידך ממש כי ימינך פשוטה לקבל שבים

ו"ידך" היא בעורף אויביך: אל תקרא "ידך" אלא "יודיך". זוהי בחינת "ידך" ממש, שכן "כי ימינך פשוטה לקבל שבים".

הוא בחי' ימין וחסד שנתפשט למטה מטה וכענין וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים זוהי בחינת ימין וחסד, המתפשטת מטה מטה, בדומה לענין "וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים".

כי הנה הירידה הגדולה הזאת שהוא בבחי' אחוריים וכאלו כפאו. מי גרם להמשיך את האדם להיות מוכרח לזה ודאי מאת ה' ומידו היתה זאת כדי לאתהפכא חשוכא לנהורא שיתפלל בכח האכילה וכו' וכיוצא בזה

הרי ירידה גדולה זו, שהיא בבחינת אחוריים וכאילו כפאו — מי גרם לאדם להימשך למצב שבו הוא מוכרח לכך? ודאי שהדבר בא מאת ה' ומידו, כדי להפוך חושך לאור: שיתפלל בכוח האכילה וכו', וכיוצא בזה.

רק שצריך שלא יומשך בבחי' פנימיות אלא בבחי' עורף ובחינת עורף זה יוכלל בבחי' ידך יודיך.

רק שלא יימשך [אליהם] בבחינת פנימיות, אלא בבחינת עורף; ובחינת עורף זו תיכלל בבחינת "ידך", "יודיך".

14 והוא בחי' ידך של יהודה כו' לפי שהוא בחי' הודאה וביטול בבחי' סוכ"ע השוה ומשוה כו' גם חשך לא

יחשיך וכחשיכה כאורה גשמיות ורוחניות שוין

וזוהי בחינת "ידך" של יהודה וכו', שכן זו בחינת הודאה וביטול בבחינת סוכב כל עלמין, "השוה ומשוה" וכו': גם חשך לא יחשיך ו"כחשיכה כאורה" — הגשמיות והרוחניות שוות.

שהרי כולם בחכ' [בחכמה] עשית שהחכמה היא עשיה גשמיות וא"כ גם האכילה ושאר ענינים הגשמיים הם לפניו ית' כמו רוחניות של חכמה מאחר שגם החכמה היא גשמיות וכו'.

שהרי "כולם בחכ' עשית" — כלומר, חכמה היא בחינת עשיה, בחינה גשמית. ואם כן, גם האכילה ושאר העניינים הגשמיים הם לפניו יתברך כמו הרוחניות שבחכמה, שהרי גם החכמה היא גשמיות וכו'.

וזאת היא מעלת יהודה אתה היינו בחי' הודאה בגילוי שבתפלה שתהי' [שתהיה] ידך בעורף אויביך בשעה שעוסק בעורף אויביך

וזוהי מעלתו של "יהודה אתה", כלומר, בחינת הודאה גלויה בתפילה: "ידך בעורף אויביך", בשעה שהוא עוסק ב"עורף אויביך",

ואזי חולפת ועוברת ממנו האהבה מ"מ נשאר רשימו וכו' אך היינו דוקא בבחי' עורף ולא פנים:

ואזי, אף שהאהבה חולפת ועוברת ממנו, מכל מקום נשאר ממנה רשימו (רושם) וכו'. אך הדבר נכון דוקא בבחינת עורף, ולא בבחינת פנים.

15 אך עיקר הגורם לכל מעלת בחי' זו להיות יהודה אתה והגורם להיות יודוך אחיך ע"ז נאמר ישתחו לך בני אביך

אך הגורם העיקרי לכל מעלתה של בחינה זו — לכך שתתקיים בחינת "יהודה אתה" ולכך ש"יודוך אחיך" — הוא הנאמר: "ישתחו לך בני אביך".

כי הנה ההשתחוואה הוא בחי' המשכה וזהו ענין ההשתחוואה [ההשתחוואות] שבשמ"ע [שבשמונה עשרה] שהן הן המשכות (ע' [עיינן] ר"פ וישב והנה השמש וכו' משתחוי' [משתחויים] ל')
הנה, השתחוואה היא בחינת המשכה, וזהו ענין ההשתחוואות בתפילת שמונה עשרה, שהן עצמן המשכות (ראו תחילת פרשת וישב, "והנה השמש וכו' משתחוי' ל'").

ובחי' אביך היינו בחי' כרחם אב על בנים אבינו אב הרחמן שהרחמנות הוא בחי' אב ותולדות הרחמנות הוא בחי' צדקה וחסד להחיו' רוח שפלים שכל העושה חסד במדה"ר [במדות הרחמים] לרחם על עניים ויתומים ה"ז [הרי זה] בבחי' בני אביך.

ובחינת "אביך" היא בחינת "כרחם אב על בנים", "אבינו אב הרחמן", שכן הרחמים הם בחינת אב, ותולדות הרחמים הן בחינת צדקה וחסד, שנועדו "להחיו" רוח שפלים". מי שעושה חסד מתוך מידת הרחמים ומרחם על עניים ויתומים, הוא בבחינת "בני אביך".

גם בחי' אביך היא התורה דאורייתא מחכמה נפקת שהוא בחי' אב וכמ"ש שמע בני מוסר אביך זו תושב"כ [תורה שבכתב] וכו' ובני אביך הם העוסקים בתורה

גם בחינת "אביך" היא התורה, שהרי "דאורייתא מחכמה נפקת", וחכמה היא בחינת "אב"; וכמו שכתוב: "שמע בני מוסר אביך" — זו התורה שבכתב וכו'. ו"בני אביך" הם העוסקים בתורה.

וזהו וישתחו לך בני אביך שבני אביך הם העוסקים בתורה ובגמ"ח [ובגמילות חסדים] הם הם ישתחו לך וזהו וישתחו לך בני אביך: "בני אביך", העוסקים בתורה ובגמילות חסדים, הם אלה ש"ישתחו לך".

וימשיכו אותך להיות נעוץ תחב"ס [תחלתן בסופן] שהתורה והגמ"ח [והגמילות חסדים] הם הנותנים כח בנפש לעורר את האוי"ר [האהבה ויראה] עד שתהי' [שתהיה] בחי' הודאה וביטול ועי" כן יודוך אחיך להיות יהודה אתה כנ"ל:

והם ממשיכים אותך באופן של "נעוץ תחב"ס", שכן התורה וגמילות חסדים הן שנותנות כוח בנפש לעורר אהבה ויראה, עד שתהיה בחינת הודאה וביטול; ועל ידי כך "יודוך אחיך", ותתקיים בחינת "יהודה אתה", כפי שהוסבר לעיל.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> ואת [likuteitorah.com](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com) בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). להלן ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com)

מתוך [/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayechi/1/](https://www.likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayechi/1/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק